

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Aprilis' 23dikán, 1822.

Brasilia és Portugallia.

A' Londonba Jan. 12d. érkezett tudósítások, minden újabbak mellett is, sok olyakat foglalnak magokban, mellyek Brasiliának mostani körülállásaira nézve nagy világosságot adhatnak. A' Cortesek' végzései, mellyekre a' lakosok' engedetlensége szolgáltatott alkalmat, következők voltak: 1) Minden Brasiliai Tartomány külön-külön választott igazgatás-módot, és nevezetesen egy-egy Hadi-Kormányzót, ki a' Tartományi Igazgatástól ne függjön 's egyedül a' Corteseknek feleljen magaviseletéről; 2) A' Princz haladék nélkül Lisbonába térjen, mihelyt a' külfömbféle Igazgatások felállanak. — A' Princz következő választ ada a' Kamara által: „Meglévén győződve, hogy Brasiliában létem az egész Portugallus Nemzetnek javára szolgál, de azonkívül több Tartományok óhajtván jelenlételemet; mindaddig halasztani fogom meneteletemet, míg a' Cortesek 's Felsőges Atyám és Uram, az itt történt dolgoknak nyomos megfontolása után, határozást nem tesznek.“

Az említett második levél Rio de Janeiroból Jan. 28d. ímez: „Jan. 25d. egy rendkívül való Udvari Ujság jelent-meg, melly azt a' hírt közli, hogy a' Paulisták-nak (Sz. Paulo Tartománya lakosainak) 1200 gyalogságból 's lovasságból álló első osztálya sebes marsban közelget felénk. Egy előbbi Ujság a' Paulistáknak hathatós előterjesztéseket foglalja magában a' Princznek Portugalliába való vissz-

szamenelete iránt. Minas Garaes Tartománya is elhatározó jelentést tett, 's e' szerint Ő Korona-Herczogságát erős és bátor védelem veszi-körül, és egyedül maga hibája lenne, ha a' jó alkalmatosságot hasznáta nem fordítaná, mert nem könnyen esik így keze ügyibe valakinek, hogy magát hatalmassá 's a' többség szeretetére méltóvá tehesse.“

„Lisbonából Dec. 15öjéig terjedő híreink szerint, 1400 ember állott készen a' Rio de Janeiroba való evezésre. Erősségeink újabban javítottak. Santa-Crux, melly a' kikötőt védi, 600 válogatott legénnyel rakva; 200 pedig a' dombokon táborozik; nagy számú Pionierek 's Vadászok a' város és erősség mellett lévő erdőt ritkítják, nehogy azt a' közelgető ellenség oltalmúl fordíthassa. A' hajók, mellyek az itt lévő seregeket Portugalliába visszaszállítják készek az evezésre, 's minden órán útnak indulnak.“

Madeirából (hol a' dolgok rendi ellen való visszálkodások, valamint az Anyaországban is, a' Katonaság által történtek) az újabb tudósítások szomorúk. Febr. 12d. a' szigeteki sereg igen durva csintalanságokat követtek el a' lakosokkal. Egy Papot, p. o. ki azzal vádoltattott hogy a' Katonaság által indított Portugalliai Revolúzió' mődjé ellen könyvet adott volna ki, tulajdon házánál leptek meg a' Katonák, 's az útszára hurczolván csaknem félholtan hagyták.

A' Sz. Pauloi lakosok, kik Rio de Janeirot tisztelő látogatással fenyegetik, a'

vadságban nem sokat engednek a' Tscherekeseeknek. A' Regens-Princzhez intézett ajánlólevelek, melly Vice Elölülő de Andrada e Silva által elébb aláírva, Jan. 8d. a' Status-Ujságban megjelent, különben elég jól, de hevesen és viszketeges észszel van írva, 's utána a' nevezett Ujságban e' következik: „Ő Királyi Herczegsége a' Regens-Princz parancsolja ezen Országbeli Status Titoknak által Sz. Paulo Tartományának tudtára adadni, hogy annak irását Dec. 24dikéről éppen akkor vette, midőn indulóban volt a' posta Lisbona felé, 's Ő Felségének megküldötte, hogy a' Nemzeti Congresszusnak terjesztené elébe, mellynek bölcsességétől minél elébb várja a' szükséges rendelkezéseket Brasiliára 's a' két Királyságnak egyesítésére nézve, melly dolognak elősegítése Ő Királyi Herczegségének nagyon szívéen fekszik. Rio de Janeiroban, Jan. 4d. 1822.

Francisco Jose Vicira.

Spanyol Ország.

Kadixből Mártz. 22d. indult Kereskedői levelek szerint az Azsia nevű gazdag hajó Havannahból megérkezett 's három millió Piasztert 's 700 hordócska Kosenilbogarát hozott. Különben a' kereskedés csökkenését jelentik a' levelek, 's hogy annak jobb karba hozhatása végett a' Tartománybeli Deputatio azon új kérést küldötte a' Corteseknek, hogy Kadixot szabad kikötő rangba emelnék. Néhány nappal ezelőtt Calaából érkezett egy Fregatt Kadixba 300 Katona-Tiszttel 's polgári Tisztviselőkkel, kik azon városnak az Insurgensek részére Capitulatioval általadatott erősségében voltak. Generalis San Martin a' Fregatt elindulásakor igen beteg volt.

Madridből Mártz. 29dikéről jelentik a' Párisi levelek, hogy ez előtt kevés nappal néhány gyanús emberek oly cél-

lal mentek Aranjuezbe, hogy ott nyughatatlanságot szerezzenek 's a' Királyi Familiát boszszantsák. A' gyalázatos Trágala' éneklése közben jártak fel 's alá az utzákon, 's azt még a' Theatrumban is el akarták mondani. A' Biró ügyessége, a' fegyveres erőnek segítségével által lecsilapította a' lármázókat 's köztök Riegónak két meghittje találtatik, 's éppen azok kik a' Las Cabezas Vitéznek a' Descamisadosok Társaságába való felvételésekor beszédeket tartottak. Ez az Aranjuezi liberalis Expeditzió a' Fontana d'Oro utóbbi ülésének következtése, mellyben oly javallás is tétetett, hogy a' Királyt erővel kell Madridba vinni (mint hajdan XVI Lajost Versaliából a' Tuillieriába.) Annyi bizonyos hogy Ő Felsége a' szemét sem hűnta-bé Mártz. 24dikére következő éjjel, bár bizonyossá tette is a' Gárda Kommendánsa, hogy az izgágák' célzásainak akadályoztatására minden rendszabások meglennének téve. — Valenciában Mártz. 21d. új zendülések estek. A' Tanulók boszszantgatni kezdtek a' Pattantyússtrázsát. A' város azon negyedének Birája odasietett, de a' kit a' nép, egyesülvén az izgágákkal, kövekkel hajgált. Ugyan e' vala sorsa a' Zamura Regementje Patrolának melly a' Birót kísérte. Végre egy Katona-Tiszt 50 legénnyel csakugyan visszahajgotta a' Tanulókat az Universitás' épületébe, hol ezek, hogy a' törből minélelőbb szabadúlhassanak, mindent megfogadtak a' polgári Főnek, azonban alig fordult meg a' katonaság, azonnal kiáltozni kezdtek: Éljen Riego! Veszedelemben a' hazá! 's újra kövekkel hajgáltak. A' Kommendáns, a' polgári Fő 's a' Katonák, kik hogy a' Madridi Corteseknél lévő Deputátusoknak botránkozásokra ne lennének, töltetlen fegyverrel rukkoltak ki, hasonlóképen kövekkel fogadtattak. A' város

más nap letette a' Birót, hogy az igazságot és okosságot követte 's ez által a' csendeséget akarta fenntartani! 's a' Corteseknek új előterjesztést küldött, melyben a' Pattantyús Regementnek magaviseletéről éppen olly keserűen panaszkodik, mint elsőbb ízben; 's a' Zamora Regementet is megtámadja (mellyet néhány nappal ez előtt az egekig magasztalt), azt mondván, hogy már az is még volna vesztegetve, mert némelly lázszasztó polgárokat 's Militziakatonákat, kik Mártz. 18dika' éjjelen a' zendülésekben részt vettek, hevenyében elfogott. — Az Exaltadosok felekezete, melly a' volt Minisztereknek erkölcsi erő nélkül létekről panaszkodott, gyalázza a' mostaniaknak erejeket, mellyel a' Valenciai törvényszéket támogatják. — Wimpfen Schwajczer Regementje, melly Barcelonában volt garnizonban, a' Constitutio értelme szerint, melly minden idegent kizár a' katonai szolgálatból, elbocsátatott.

Török Birodalom.

Mi történt utóbb az Ippopotamo Ausztriai hajóval 's annak Kapitányával Jerkovichal, elindulván Lero szigetének kikötőjéből, így adja elő a' Spectateur Oriental: „Alig évezett el a' Kapitány, midőn látja, hogy két fegyveres csónak nyomul utána. Ágyú-lövés által jelenti ugyan vitorláját, de mind a' mellett is erőszakoskodván vele a' támadók, a' kikötőbe vissza-tért. Alig hányatnak-e a' vasmacskák, midőn 70 ember karddal 's pisztollyal tolakodik a' hajóra 's a' 7 Török útasokat kívánja, kiket ha a' Kapitány jó szerivel ki nem ad, fenyegetik, hogy mind magát, 's hozzátartozóját, mind a' Törököket meggyilkolják 's hajóját meggyújtják. De a' Kapitány, élete veszedelmével is híven megmaradván a' brésület

's emberiség' törvényei mellett; magavogatója által tűzbe jönnek a' Görögök, 's a' Törököknek esnek. Ezek is fegyverhez kapnak, 's egy Görögöt megölnék. Látván a' Görögök, hogy nem könnyen lehet őket zugokból kivonni, a' Kapitányt embereivel együtt a' hajó első részébe bészarják, 's elvégzik hogy az egész hajót elsüllyeszessék. Illy állapotban volt a' Kapitány embereivel 's a' Törökökkel együtt szinte harmad napig, a' mikor a' Leroi Előkelők újra megjelenván, a' Törököket magok megadására 's a' partraszállásra vették. E' meglévén, a' Görögök elfoglalták a' hajót, 's annak párkányán éjfélt után egy órakor azt végezték, hogy a' terhet kirabolják, az embereket megölik, 's azzal a' hajót megégessék. A' Kapitányt öt emberével együtt egy merész tett szabódítá-meg, 's csónakjával Stanchiába evezett, honnan a' Smyrnai Ausztriai Fő Consul, szerencsétlen esetéről tudósította.“

„A' Smyrnai kikötőből tüstént elvezett két hajó, t. i. egy Brigg (Montekukuli) és egy Fregatt (Lipsia) Oberster Armeni kormányja alatt, 's Leroból az Ausztriai Fő Consulság következő tudósítást vett:

„Az Ausztriai Brigg és Fregát, mi-nekutána Stanchioban vasmacskákön állottak 's Kapitány Jerkovichot felvették volna, Jan. 15d. megérkeztek. Az Ausztriai Kommandáns harmad napra magához hívatta a' Leroi Előkelőket, 's azt kívánta, hogy a' 7 Török útas 's az Ausztriai hajó, minden illető kártérítésekkel tüstént kiadásának, továbbá a' Törököknek a' Sziget 2000 Piasztért fizessen. Kevés tanácskozás után mind ezen kívánságoknak eleget tettek a' Leroi lakosok, 's a' Kommandáns a' megszabadított hajót szinte Alexandriáig kísérte.“

Német Ország.

Freiburg, Apr. 6d. Fő Vicarius Báro Wessenberg nem fogadván el az Érseki méltóságot, Ő Kir. Nagyhercezsége Egyházi Tanácsos és itteni Profeszszor Wankertet nevezte ki.

S a r d i n i a.

Turirban egyre foly az 1821beli Insurgensek' pere, 's kettő, t. i. Malinverno Prokátor, 's de Ambrosii Molta'i Pap újabban halálra ítéltettek. Az ítélet Febr. 22d. az elsőnek a' képén hajtatott-végre Vercelliben, a' másodikra mondott halálos ítélet pedig örökös fogságra változtatott-álat.

Francia Ország.

A' Kamara által megállapított törvény értelme szerint a' pestises betegség vizsgálására Spanyol Országba küldetett Orvosok 2000 Frank esztendőnkint való penziót húznak. Neveik: Pariset, Bally, François, és Audouard. Ugyan ennyit kap a' Barcellonában pestisben elhalt Orvos Mazetnek anyja is. Azon segéd pedig, Jouarri, ki a' nevezett Orvosokat Spanyol Országba követte 500 Frankot, 's ennyit mindenike azon könyörületes szívű Apáczáknak, kik az Orvosok bajaiban osztoztak.

Az Aixi Törvényszéknek Mártz. 29d. ítélete 8 személyt idéz a' Var-Departement elébe, kik azzal vádoltatnak hogy a' Marseillei és Touloni özszeesküvésnek részesi lettek volna, vagy hogy az iránt megkérdeztevé, tudva halgatták-el a' dolgot.

Párizsi levelek szerint Apr. 9d. „Toulouseben virág vasárnapján új zendülésektől tartottak a' Tisztségek, a' mikor a' Férátra de Saint Etiennét (olly forma sétálást mint Párizsban a' Longchampi) szokta a' nép innepelni. Ehez ké-

pest minden rendelkezések megtétettek, 's nem is sikeretlenül, mert a' valami 7 vagy 800 főből álló Ifjak (törvény- és orvoslástanulók 's kereskedő legények) látván a' fegyveres erőt, csaknem mind egy kávéházba futottak, honnan a' Politziai Biztos' szavára haza takarodtak, 's éjjel is csak két személy fogatott-el; de különben a' Mártz. 25d. olta békfogadttak száma 25re mégy. Hétfőn csendesség volt 's Duellumok sem történtek.“

Straszbürgban több Katona-Tisztek elfogattak, úgy Rennesben is néhány személyek, kik Generalis Berton' cimboráságába elegyedtek. A' Gazette de France azt írja, hogy Generalis Berton 's pajtássa Delon Portugalliába futottak, 's a' Liberalisoktól kiterjesztett karokkal fogadtattak.

Az Anglus Udvarhoz rendelt új Nagykövet Vicomte de Chateaubriand f. h. 5d. Calaisból rendeltetésének helyére elevezett.

Párizs Apr. 10d. Tegnapelőtt számos udvarlásokat fogadott-el a' Király, 's azok után a' Miniszterekkel dolgozott.

A' belső Miniszterium f. h. 4d. a' Canalisokat bocsátotta kótyavetye alá.

Montmartre külső városban egy kocsisnál 27 láda fegyver találtatott, 's azonnal mind Vicennesbe vitetett.

Egy Párizsi levelezője az Allgemeine Zeitungnak így ír Apr. 6d. „A' Constitutionel Ujság, melly a' politikával ügyesen tud bánni, fél hogy irásának lelke idővel rendetlenségek' lelke gyánánt fog tartatni, 's minthogy a' Journalokról szólló törvény ugyancsak a' Journalok' lelkére törekszik, a' Constitutionnel lelke, maga visszavonásáról gondskodik. Ugyan is egy középzerű Estveli-Ujság jelene meg Pilot név alatt, mellynek tulajdonképen lelke sincs, 's reg-

gelre elhervad. A Constitutionnel tulajdonosinak megesett a szívek ezen szegény Ujságon, 's (a' jövendőt tekintvén) egy Párizsi Anglus liberalis Társasághoz folyamodtak, melly meghatározta, hogy a' Pilotot szegény elnyomorodott birtokosaitól megveszi 's Nappali-Ujsággá változtatván, benne a' Constitutionnel lelkének menedéket szerez, ha az igazságnak ördöge a' Constitutionnel lelkét csakugyan üldözöbe venné. Különös módon kezdtek a' dologhoz a' Liberalisok; a' Pilot redactiójában a' bal oldal Doctrinaireit akarván megnyerni, egy hamis Lajstromot indítottak el, mellyben Ternaux, Royer-Collard, Guizot, Barante Urak is tulajdonosoknak jegyeztettek fel. De egy más Lajstromon a' Liberalismus' fejei állottak, 's a' mint ezt a' Doctrinairek megpillanták, minden kedvek elment az egyesüléstől. Collard elvált d' Argenson-tól, Ternaux Corcellestől, 's a' Pilot egyenesen a' Liberalisoké maradt. Úgy látszik, hogy már most a' Doctrinairek a' Journal de Paris't akarják használni, mellynek igaz birtokosa Herczeg Decazes, 's Redactióját, Privat-Titoknokja, szerencsétlenül járván ködös cikkhelyeivel, nem régiben letette, és mostanában Botanicus Mirbel fogta fel ügyét.

Párizs, Apr. 11d. Tegnapelőtt diplomatikai Audientzia volt a' Királynál, melly után Ő Felsege kikocsizott. Estve a' Dánus Princz és Princzné az Udvarnál vacsoráltak.

A' Nápolyi Nagyhövet Principe di Castalcicala Apr. 8d. nagy diplomatikai vendégséget adott, mellyen Gróf Woronczow is fiával együtt jelen volt. — Gróf de Serre Apr. 8d. egész családjával útnak indult Nápoly felé, Nagykövetségének helyére.

Párizsban híre van, hogy a' Spa-

nyol Cortesek Mártz. 27d. Kadixot csakugyan szabad kikötővé nevezték.

Nagy Britannia és Irlandia.

Mártz. 27d. tartotta gyűlését Londonban azon Biztosság, melly arra vala kinevezve, hogy előfizetést szedne azon asztali ékességre, mellyel a' megholt Királynénak akartak kedveskedni. A' R. Stothard Úrgondolatja szerint készített model különös kedvességet nyert. Ez négy láb és három hüvelyk magasságú, 's egy háromszegű polczon nyugszik, mellynek oldalai 23 hüvelyk szélességűek. A' nevezett polcz egy pyramis szikla formában, Albion szigetét ábrázolja. A' szikla nyílásán magas kiülésben láthatni Albiont tengeri koronával és háromágú villával, mint az Oczean felett való hatalom jeleivel, tengeri lovaktól vonatva és Tritonaktól kísértetve. Egyik oldalon továbbá a' Királynénak kiszállása Doverben, a' másikon pedig a' van előadva, a' mint a' fenytő büntetést tárgyazo Bill' visszavételekor minden rend köszöntő-irással járúl a' Királyné elébe. A' szikla tetejéből egy tölgyoszlop emelkedik, mellyet három, a' dolgozó rendeket jelentő figura vesz körül. A' Kézmívesek rendit egy kezében rokkát tartó aszszony példázza, kinek lábainál egy járszó gyermek ül, 's ez a' művészeti szorgalomnak a' társasági virtusokra függesztett figyelemmel való egyesülését adja elő. A' Földművelők rendit egy ásóra támaszkodó mezei munkás — a' hajósokét pedig egy kezében quadranst tartó evező legényjelenti. Célja a' Biztosságnak, hogy a' modelt köre metszvetvén, széllyelküldözze az előfizetés gyűjtőjéhez, 's egyszermind azt is meghatározta, hogy a' fennmaradandó summából emlék allitassék a' megholt Királyné tiszteletére.

Londoni Ujságok szerint, az Alsó Ház

Biztosokat nevezett, kik vizsgálnák meg, ha valóban olly inséggel küszködik-e a Földmivelő nép, mint azt a' gyűlés elébe nagy számmal nyújtott kérelmek festik? 's ahozképést adjon javallatot a' segéd eszközök iránt.

A' Courir f. h. 3d. néhány, az Alsó Ház rendeléséből kinyomtatott Aktákat közöl, mellyek a' rabszolga kereskedésnek, az Afrikai partokon való fennmaradtát illetik. Ezek Siera-Leoni Anglus Kormányzó Mac-Carthy Károly Úrnak Jan. 22d. költ három Leveleiből 's egy mellék jegyzésből állanak. Ezen akták (így szöll a' Courir) szomorú bizonytságot tesznek, az emberekkel utálatoson üzött kereskedés szemketűnő nevededéséről. Milyen nagy divatjában legyen az, meg lehet itélni abból, hogy a' Siera-Leonéba érkezett rabszolgákkal kereskedő hajók laistroma, nagyítottnak, és bihetetlennek tartatik. De lehet látni Hajós Kapitány Ljecke Úr' hiteles kútfő után írt Leveleiből is, mellyek szerint a' Bonny vizén indúlt Rab-kereskedő hajók száma 1820, eszt. Juliusától, 1821. Octoberéig, 190-re. a' Calabariaké pedig, ugyan azon idő alatt 162-re ment.

A' Kelet-Indiai Társaság' Előljáróinak f. h. 3d. tartott gyűlésében, penzióba lépett Oberster Walker, régi hűséges szolgálatai' tekintetéből Sz. Helenai Kormányzónak választatott, mivel Oberster Wilkes, az utóbbi Kormányzó (Bonaparténak ott tartózkodása alatt az Uralkodószék nevezett Kormányzókat) gyengélkedő egészsége miatt, nem válalta fel újra a' hivaltalt.

Cannings Úrnak Kelet-Indiába indúlása egész Septemiberig elhalad.

A' Húsvéti Innepekre való tekintetből, a' Belső Ház Apr. 18dikáig, az Alsó pedig 17d. halasztotta üléseit. Már azelőtt

bizonyos Biztosság által mind kettőnek tudtára adatott, hogy a' Király több eddig keresztül ment Billéket helybehagyott.

Spanyol Amerika.

Egy Portobellóból Angliába érkezett hajó azon hírt erősíti, hogy Panama szabadnak hirdette magát (hogy magára formál e egy Statust, vagy a' szomszéd Statusokkal egyesül? még nem tudatik), 's az új Kormányzók Pauamát, Chagrest és Portobellót, minden Nemzetek számára szabad kikötökké nevezte.

Éjszakamerikai egyesült Státusok.

Washingtonban Mártz. 25d. megholt Senator Pinkney, 's érte a' Congresszus, Baltimore városa 's a' t. egy hónapi gyászt vett-fel.

Törvényes határozásnál fogva Mártz. 10d. bévégeztettek a' Congresszus' ülései, 's a' megszorító törvénynek, úgy mond a' National-Intelligencer, az a' következése, hogy valami 200 törvényhozást illető kérdések hevernek 's 1200 kérések maradtak válasz nélkül.

Újabb Tudósítások.

Spanyol Ország. Közönséges levelek jelentik a' Spanyol szélekről Aprilis' 6d. „Rendkívülvaló úton jutánk a' Madriti Apr. 2dikáig terjedő Journalokhoz, de bennük semmi különös figyelemre méltót nem találunk. — A' Cortesek' Elölülőjének Aprilisra Don Cajetano Valdes, 's Vice Elölülőnek Don Juan Castejon választattak. — Generalis Castannos, ki a' Generalis Lacyt halálra ítelt haditörvényezéknek feje volt, a' Cortesek' 1820-ban Oct. 19d. tett rendelése szerint a' Státustanácsból kitiltatik; 's azt erősítik hogy a' mostani Miniszterek javallották volna ezen rendelésnek munkába vételét.

Még mind nagy kérdés, ha Kadixot szabad kikötővé teszik e a Cortesek, mint-hogy a több kereskedő-városok protestálnak ellene.

Pamplonából írják Apr. 5d. hogy Generalis Lopez hatalmasan kezd a dologhoz; az önkéntvállalkozott Militzia már kivetkeztetett fegyveréből. Ez alkalmat öt katona prédálásra kezdte használni, de a kiket a Generalis tüstént törvény elibe idéztetett. A Tuerto (félszemű) és Galipienzo két kis Bandáji az Aibari völgyben portyásznak. Juanito is megjelent, de visszahajtatott a határról.

Sz. Sebestyénben még semmit sem tudtak Apr. 5d. Generális Bertonnak odaérkezéséről.

Magyar Ország.

Ő Cs. K. Felsege kegyelmesen méltogatott Pozonyi kerületbeli Fő Provincia-lis-Commissarius Gassner András Urat, hosszas hűséges szolgálatjára való tekintetből Királyi Tanácsos rangal a Taxák elengedésével megtsiztelní.

Budán f. h. 15. a Sz. Léleknek segítségül hívása után kezdte munkálkodásait az ezen esztendőre meghívott Tárnok-Szék, Korompai Gróf Brunsvik József Fő Tárnok-Mester Ő Excellentiájának személyes előlülése alatt, s folytatja Mélt. Berzeviczei Berzeviczy Pál Vice Tárnok-Mester Úr előlülése alatt. Ezen Tárnokszékre Ő Excellentiája által meghívott Küldöttek ezek: Budáról, Csekeő István, Senátor; Pestről, Vukovics Mihály, Senátor; Szokolczáról, Jarabek Zsigmond, Senátor; Szegedről, Szluha Ádám, Senátor; Zágrábból, Staidacher József, Polgár-Mester; Korponáról, Eöri File András, Fő-Bíró; Debreczenből, Lukácsy András, Senátor; Temesvárról, Vlahovics Hilarius, Senátor; Po-

zsonyból, Gyurikovics György, Senátor Urak.

Elegyes Dolgok.

Hufeland, Orvosi Folyó-Írásának legújabb Füzetében ezeket közli az idei Tél megjegyzésre méltó, rendkívülvaló melegségéről, s annak a Föld belső melegéből egyenetlenül lett eloszlásáról és terjedéséről: „A múlt tél, melly a Barometrumnak Decembéri szokatlan mélységre szállása által jelentette magát, rendkívülvaló. Febr. végéig alig volt legkisebb fagy is Német Ország éjszaki részében; s a meleg majd mindég a Reaumur + 2 és + 8 grádusa között állott. Ezen hónapban nyílni kezdtek az ibolyák, zöldültek a bodza és pöszméte bokrok, megjelentek a cserebogarak és golyák, mellyekről némely helyeken azt jegyzették meg, hogy el sem hagyták nyári szállásokat. Nem különben volt a dolog Franciaországban és Angliában. Sőt beljebb éjszakra is, a szélesség 50d. grádusán túl, Svécziában s az Orosz Birodalomban az a hallatlan eset történt, hogy sem hó, sem fagy nem volt. De ugyan azon időben olly kemény hideg, hó és fagy lett Olasz s Spanyol országokban és Portugalliában, hogy Lisboa utszáján egy ember megfagyott; — mind olly történetek, mellyekhez hasonlókra senki sem emlékezik.

Illy rendkívülvaló jelenések természetesen figyelmet gerjesztenek s okvizsgálásra vezetnek. Hogy pedig az okokat nem a napban sem csillagokban kell keresnünk, világos; mert az első esetben magyarázhatatlan, hogy a földnek éjszaki részében több melegség legyen mint a délben; s az utóbbi esetben hasonlóképen megfoghatatlan, hogy általjában miért volt olly egyenetlen oszlása a meleg-

ségnek. Itéletem szerint egyedül a földalatti melegség okozza mind ezeket, melly a mult télen inkább éjszakra tolult, s ott a föld színéhez közelebb esett. Azért is a mult tél új bizonyosága a belső tulajdonképenvaló földmelegségnek, a hihetően szüntelen folyamathban lévő galvanismusi-chemiai processusnak, melly egykor erősebb, máskor gyengébb lehet, s majd egyik majd másik részéhez közeledhetik inkább a földszínehez, s a mellyből lehet egyedül a Volkánok kirontását s a meleg forrásokat is magyarázni. Nevelik fontosságát ezen vélekedésnek még a sok földindulások, szélveszek és meteorok is; mellyek nemkülömben elektromi-galvanismusi processusnak következései.

A földnek tulajdonképenvaló belső melegségét, az illy meleg-szülő processust, és hogy a földnek melege nem csupán a naphól ered, úgy hiszem, a következő okok ellenmondhatlanul bizonyítják:

a) A földtest tulajdonképenvaló organismus, s organumi élet, s minden organumi testnek meg van a maga melege.

b) Mennél távolabb vagyunk a föld színétől s közelebb a naphoz, annál hidegebb a temperatura, mellynek ellenkezőkép kellene lenni, ha egyedül a napsugárok adnának melegséget. Ellenben magok a nap sugárai is csak a földel való ütközés által szülik a meleget.

c) Ezt a földalatti tüzek kirontása annyival inkább bizonyítja, hogy az északi égsark leghidegebb tájain esik.

d) Szint így mutatják a meleg források, mellyek a föld gyomrából ezeredek olta egyforma melegségben buzognak fel.

e) Újabb tudósításoknál fogva a legmélyebb bányákban, minekutána eleinte csökkenne a melegség, a nagyobb mélységben ismét nevekedik.

Úgy látszik, hogy ez a belső galvanismusi-chemiai processus az atmosphaerára s annak változására is tetemes befolyással van, s legfontosabb dolog a Meteorológiára nézve.

April. 22d. Bécsben, a Státuspaprosainak közép-árrok:

Státus kötelezőlevele 5 pCtmal Conv. Pénzben 74 7/16; Ugyan az 2 1/2 pCmal 37 1/10; Sorsvonásos költsön 1820ról 100 f. C. P. 108; Ugyan az 1821ről 100 f. C. P. ben —; Bizonyítás 1821dik költsönről 100 ftért Conv. Pénzben —; Bécs Városi-Banko Obligáziók 2 1/2 pCtmal 35; 100 forint Conv. Pénz 250 f. V. Cz. ban. — 1 Bank-Aktzia 662 4/5 f. C. P.

H i r d e t é s.

Erdélyben, Nemes Maros-Székben, Mélt. Gróf Rhédei Ferencz Úr Mező-Sámsondi Udvarában, jövő Július' 10d. (már nem Június' 15d., mint utóbb a Hl. számú M. Kurirban jelentetett) reggeli 9 órakor kezdve, az egész Ménes kótyavetye által eladatik; a hol lesznek 50 anyakanczák a legjobb és válogatottabb Erdélyi fajokból, alattok lévő szopó-csikókkal; esztendő, két és három esztendő csikókkal együtt. Ha valaki az egész Ménes öszveséggel szándékoznék megvenni s az árrát tudni, írjon iránta M. Vásárhelyen keresztül az említett Mélt. Gróf Úrnak.